

Новак Максим Володимирович, здобувач вищої освіти факультету
оперативно-рятувальних сил, 2 курс, група ПГПБ-16-222,

Черкашин Олександр Віталійович, викладач кафедри пожежної та
рятувальної підготовки, кандидат педагогічних наук,

Національний університет цивільного захисту України, м. Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЩОДО НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

***Анотація.** У роботі проведено аналіз пожежної та профілактичної роботи серед населення щодо запобігання виникненню пожеж та загибелі у них людей. Зроблено висновок про ефективність такої роботи на сучасному етапі. Запропоновано та описано механізм вдосконалення пожежно-профілактичної роботи серед непрацюючого населення на підставі впливу «Рятувальники - соціальні служби - правоохоронні органи», що дозволить ефективно впливати на формування рівня знань про пожежну безпеку, а отже - зменшення кількості пожеж та загибелі у них людей.*

***Ключові слова:** пожежа, пожежечно-профілактична робота, непрацююче населення, формування знань, механізм взаємодії.*

Актуальність. Постановка завдання. Проблема захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню залишається досі актуальною. Прикладом є статистика виникнення пожеж в нашій країні за останні роки. Так, за п'ять років в Україні виникло 272411 пожеж, в яких загинуло 16756 людей, серед яких 484 дитини; отримали травми 8396 людей, з них 722 дитини; було врятовано 19157 людей та 1499 дітей. Найбільша кількість пожеж та загиблих у них людей зареєстровано в житловому секторі. Найчастіше гинули непрацюючі люди через необережне поводження з вогнем (80 % загальної кількості), із них більшість перебували в стані алкогольного сп'яніння. У 2008 році Україна посіла третє місце серед країн світу за найбільшою кількістю загиблих людей у пожежах [3]. Таким чином існує необхідність щодо вдосконалення навчання населення як складова захисту від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню.

Основна частина. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, а також забезпечення та дотримання ними вимог пожежної безпеки визначено Кодексом цивільного захисту України (далі – Кодекс) [2]. Зокрема, у статті 39 Глави 10 Кодексу прописано, що навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється: за місцем роботи - працюючого населення; за місцем навчання - дітей дошкільного

віку, учнів та студентів; за місцем проживання - непрацюючого населення.

Також цією статтею організація навчання діям у надзвичайних ситуаціях покладається: 1) працюючого та непрацюючого населення - на центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, які розробляють і затверджують відповідні організаційно-методичні вказівки та програми з підготовки населення до таких дій; 2) дітей дошкільного віку, учнів та студентів - на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, який розробляє та затверджує навчальні програми з вивчення заходів безпеки, способів захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, з надання домедичної допомоги за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

У статті 42 Глави 10 Кодексу прописано, що непрацююче населення самостійно вивчає пам'ятки та інший інформаційно-довідковий матеріал з питань цивільного захисту, правила пожежної безпеки у побуті та громадських місцях та має право отримувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, через засоби масової інформації іншу наочну продукцію, відомості про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце проживання непрацюючих громадян, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими надзвичайними ситуаціями [2, с. 3].

За даними Державної служби України з надзвичайних ситуацій взимку показник трагічних випадків у житловому секторі стабільно зростає. Статистика свідчить про те, що найчастіше жертвами вогняної стихії стають літні люди, а також багатодітні сім'ї, та громадяни, які опинилися в складних життєвих умовах. Тільки з початку 2018 року показник загиблих та постраждалих у пожежах становить вже 264 та 140 осіб відповідно [1].

Отже, одним із вирішальних напрямків роботи щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, в тому числі і пожеж може стати механізму взаємодії відповідних наглядових органів та служб на основі суб'єкт-об'єктного впливу «рятувальники – соціальні служби – правоохоронні органи» (див. рисунок 1):

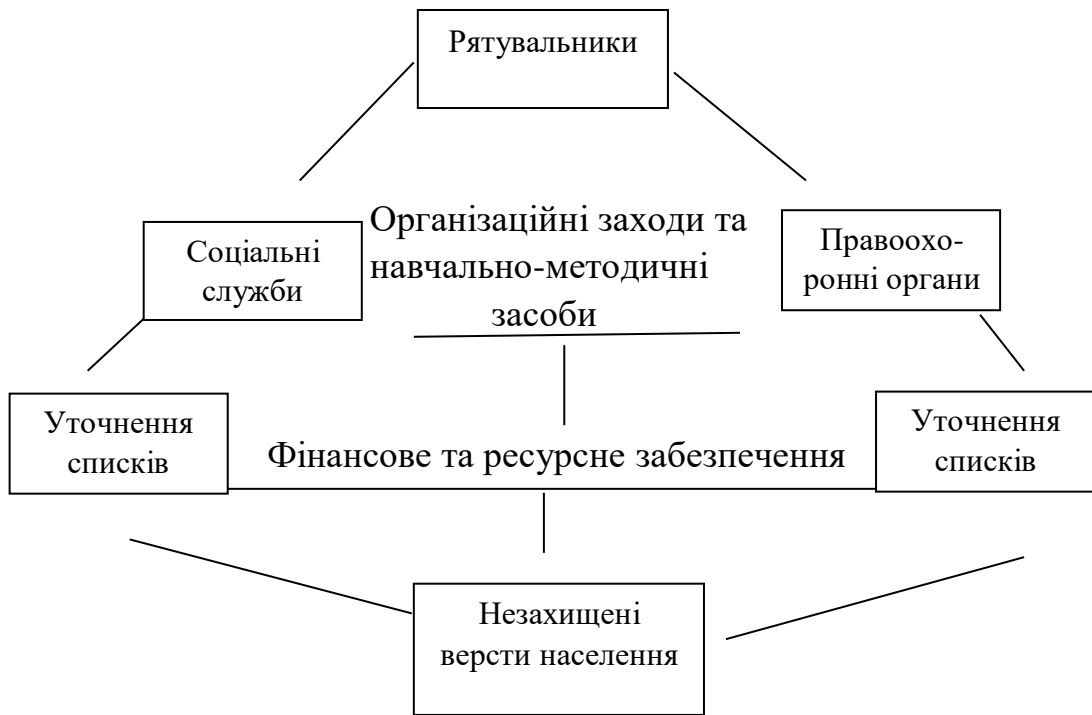

Рисунок 1. Механізм удосконалення взаємодії щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях та запобігання їх виникненню

У ході підготовки до проведення профілактичної роботи з населенням необхідно послідовно реалізувати завдання двох етапів. На першому етапі слід провести інформаційну протипожежну роботу з представниками соціальних служб та правоохоронних органів, а потім впровадити таку роботу об'єктам впливу. Щодо питань навчання дітей діям у надзвичайних ситуаціях та запобігання їх виникненню, в тому числі під час виникнення пожеж, можна ознайомитися у наших попередніх здобутках [4,5,6].

Висновки. Таким чином, можна констатувати, що запропонований механізм вдосконалення взаємодії щодо навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях та запобігання їх виникненню дозволить ефективно вплинути на формування у них рівня знань про пожежну безпеку, зокрема у власних будинках, а отже – зменшення кількості пожеж і загибелі у них людей. Все це – свідчення на користь теоретичної й практичної потреби досліджуваної теми.

Список використаних джерел

1. Відомості щодо надзвичайних подій Державної служби України з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Nadzvichayni-podiyi/73146.html>.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 року № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/>.

3. Національна доповідь про стан пожежної та техногенної безпеки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://www.dsns.gov.ua/>.

4. Черкашин О. В. Форми та методи виховної роботи з молодшими школярами при навчанні основ пожежної безпеки / О. В. Черкашин // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / ред. кол.: акад. І. Ф. Прокопенко (голов. ред.) та інші; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Вип. 45. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. – С. 105–114. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6370>.

5. Черкашин О. В. Основи пожежної безпеки в системі навчання та виховання молодших школярів / О. В. Черкашин // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 3 (85). – С. 152–157. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6372>.

6. Черкашин О. В. Навчання молодших школярів пожежній безпеці: сучасний стан проблеми / О. В. Черкашин // Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2016. – № 3. – С. 182–189. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6374>.

Новак М.В., Черкашин А.В.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ ПО ОБУЧЕНИЮ НАСЕЛЕНИЯ ДЕЙСТВИЯМ В ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЯХ

Аннотация. В работе проведен анализ пожарной и профилактической работы среди населения по предотвращению возникновения пожаров и гибели в них людей. Сделан вывод об эффективности такой работы на современном этапе. Предложен и описан механизм совершенствования пожарно-профилактической работы среди неработающего населения на основании влияния «Спасатели - социальные службы - правоохранительные органы», что позволит эффективно влиять на формирование уровня знаний о пожарной безопасности, а следовательно - уменьшение количества пожаров и гибели в них людей.

Ключевые слова: пожар, пожарно-профилактическая работа, неработающее население, формирование знаний, механизм взаимодействия.

Novak M.V., Cherkashyn O.V.
**IMPROVEMENT OF MECHANISM OF INTERMEDIATION OF
PUBLIC AUTHORITIES ON TRAINING OF POPULATION BY
EXECUTIVE SITUATIONS**

***Abstract.** The work carried out an analysis of fire and prevention work among the population to prevent the occurrence of fires and death of their people. Conclusions are made on the effectiveness of such work at the present stage. The mechanism of improvement of fire and preventive work among the unemployed population on the basis of the subject-object influence "Rescuers - social services - law enforcement bodies" is proposed and described, which will allow to effectively influence the formation of their level of knowledge about fire safety, in particular in their own homes , and hence - reducing the number of fires and deaths from their people.*

***Keywords:** fire, fire and preventive work, unemployed population, formation of fire knowledge, mechanism of interaction.*